

Nr 530.

Av herr **Hæggbloom m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 267, angående åtgärder i prisreglerande syfte på jordbrukets område.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 267 angående åtgärder i prisreglerande syfte på jordbrukets område nämnes ingenting mer i fråga om ullproduktion och ullpris än att i LK:s PM s. 113 konstateras, att de sänkta priserna på ull beräknas medföra en minskning av fårstammen under år 1946/47. På s. 117 uppges den beräknade prissänkningen till 50 öre per kg. Då detta konstaterande från LK:s sida inte föranlett någon Kungl. Maj:ts åtgärd förefaller det, som om av riksdagen tidigare påkallade åtgärder till stöd av ullproduktionen nu blivit definitivt avvisade.

Vad som i fråga om ullprisets stödjande förevarit är följande:

Den 12 juni 1940 anbefalldes Kungl. Maj:t statens industrikommission att inkomma med förslag till statliga åtgärder, som kunde visa sig behövliga även under normala förhållanden för beredande av tryggad avsättning av inhemsk ull. (Utredningsdirektiven gällde alltså inte bara kristiden utan även normala tider.)

Industrikommissionen tillsatte den s. k. ullproduktionsutredningen, som redan den 15 mars 1941 avgav betänkande. Då någon proposition i frågan ej avgavs till 1942 års riksdag, motionerade hr Beck-Friis till 1942 års riksdag om åtgärder i enlighet med ullproduktionsutredningens förslag, vilken motion föranledde riksdagen att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära stödåtgärder för fåraveln. År 1943 överlämnade Kungl. Maj:t ärendet till 27-mannakommittén.

Den inhemska ullproduktionen kom emellertid med minskade importmöjligheter att framstå som allt betydelsefullare jämväl ur beredskapssynpunkt, vilket föranledde LK att den 16 februari 1944 hemställa till Kungl. Maj:t att föreslå riksdagen att vidtaga sådana åtgärder för reglering av priset på svensk ull, att ett ullpris kunde garanteras liggande omkring 20 gånger mjölkpriset. För genomförande av sådana åtgärder ansågos 100 000 kronor behövliga. I Kungl. Maj:ts förslag om prisreglerande åtgärder till 1944 års riksdag upptogs emellertid inte LK:s förslag, men detta framfördes i stället i motioner och med anledning av dessa beslöt riksdagen på jordbruksutskottets förslag att i skrivelse till Kungl. Maj:t bl. a. erinra om

betydelsen av att en återgång efter krigets slut icke kommer att ske till det låga pris å svensk ull, som gällde före kriget.

Riksdagens skrivelse föranledde ingen omedelbar åtgärd och sommaren 1944 skedde en prissänkning på svensk ull med ungefär 1 kr. (från kr. 6: — till kr. 5: — för ull av bästa kvalitet). Då Sveriges lantbruksförbund med anledning härav på hösten 1944 gjorde framställning till Kungl. Maj:t om åtgärder på grund av det försämrade läget på ullmarknaden, svarades på föredragning av folkhushållningsministern, att framställningen inte föranledde någon åtgärd, emedan Kungl. Maj:t förutsatte, att överenskommelse skulle frivilligt kunna träffas mellan yllespinnerierna och jordbrukets föreningsrörelse. Någon åtgärd för att påverka dessa parter till sådan överenskommelse förekom dock ej från Kungl. Maj:ts sida, men Sveriges lantbruksförbund tog svaret som en anvisning och påbörjade underhandlingar med representanter för spinnerierna. Medan dessa förhandlingar pågingo interPELLERADE hr Beck-Friis i första kammaren, om statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet hade för avsikt att inom en snar framtid vidtaga åtgärder till skydd för den svenska fåraveln. I svaret, som avgavs den 10 februari 1945, hänvisade statsrådet till de pågående förhandlingarna mellan jordbrukets representanter och ylleindustrin. Vidare uttalade statsrådet: »Enär den svenska ullen endast utgör en ringa del av ylleindustrins förbrukning av denna vara, torde ett uppköp av densamma från industrins sida i nuvarande läge icke i någon mera väsentlig grad påverka industrins produktionskalkyler även om därför skulle erläggas ett något högre pris i förhållande till kvaliteten än för den importerade varan. Med hänsyn härtill torde för den händelse ett samförstånd angående ett skäligt pris icke kan uppnås, detta i sista hand få avgöras av Kungl. Maj:t.» Detta förtydligades i ett senare yttrande av statsrådet så, att »om industrin och jordbrukareorganisationerna inte skulle kunna komma överens, utan den ena parten icke anser sig kunna tillmötesgå den andra, då får Kungl. Maj:t avgöra».

De av Sveriges lantbruksförbund upptagna underhandlingarna med ylleindustrin ledde inte till åsyftat resultat. De yllefabrikanter, som förbrukade svensk ull, visade stort intresse för stöd åt den svenska ullproduktionen och förslag till stödåtgärder utarbetades av direktör Stensgård, vilket förslag av bägge parter gillades. Detta förutsatte dock medverkan av ylleindustrier, som använde importull, och dessa vägrade medverkan om inte statliga åtgärder vidtogos. Rätta uppslagsändan måste därför vara, att staten bestämde sig för ett prisstöd och vidtoge härför nödvändiga åtgärder. Detta negativa resultat av förhandlingarna anmäldes till Kungl. Maj:t i så god tid, att det var känt före avlämnandet av propositionen om prisreglerande åtgärder till 1945 års riksdag. Å s. 92 i denna proposition heter det också:

»beträffande fårskötseln synes — med hänsyn till den ställning ylleindustrin intagit till frågan om avsättning av den svenska ullen till skäliga priser — anledning föreligga för statsmakterna att överväga sådana åtgärder, att avsättning av den inhemska ullproduktionen på rimliga villkor säkerställs. Jag torde senare få anmäla ifrågavarande spörsmål för Kungl. Maj:t». Då propositionen diskuterades bland fårintresserade riksdagsmän, ansågs detta uttalande så positivt, att inget var att vinna genom att motionsvis understryka frågans betydelse. Riksdagens inställning var f. ö. för Kungl. Maj:t känd genom beslutet år 1944.

Något vidare har emellertid från Kungl. Maj:ts sida inte åtgjorts. På ullmarknaden har däremot inträffat upprepade prisfall. Hösten 1945 betalade fabrikanterna ned till 4 kr. pr kg för bästa ull och i maj 1946 har betalats 3,50 ner till 3 kr. samtidigt som prisskillnaden mellan prima och sämre kvaliteter tycks ha upphört. Gällande maximipriser förhindra naturligtvis inte uppköpare att betala hur mycket under dessa som helst. Industrikommissionen tycks inte ha behandlat frågan om maximiprisernas ändring, men är medveten om att de nu gällande maximipriserna äro betydelselösa. Statens priskontrollnämnd har beslutat sänkning av de s. k. kalkylpriserna för ull med 50 öre från och med den 1 maj, men avvisat förslag om ytterligare sänkning den 1 november i år. Denna sänkning är av regeringen godkänd.

Att ullproducenterna finna ett ullpris på 3 kr. à 3:50 orimligt är lättförståeligt. De jämföra med garnpriser och tygpriser samt med priser för andra lantbruksprodukter. Ullpriset har avlägsnat sig väsentligt från det av LK förordade priset liggande 20 gånger högre än mjölkpriset, då ullpriset sjunkit, medan mjölkpriset nästa produktionsår höjes. Att beakta är även, att fårskötseln har sin största betydelse för de norrländska länen, där vi ha det största fårantalet, samt att fåren, som nu finnas i Sverige, till 76,2 % hållas å gårdar med under 20 har åker. Detta framgår av till motionen fogad bilaga med sammanställning enligt husdjursräkningen i juni 1944.

Då prisfallet på ull blivit så akut, anse vi att slutresultatet av 1942 års jordbrukskommittés behandling av den år 1943 till kommittén överlämnade utredningen inte kan avvaktas. Vad som därav kan följa torde beröra fårskötseln framtida ställning, men i fråga om ullpriset äro omedelbara åtgärder påkallade. Som framgår av här lämnade uppgifter om nuvarande marknadsläge erhålla ullproducenterna ingalunda ens det pris som finns upptaget i inkomstkalkylen för 1946/47. Då detta enligt LK:s prognos kan beräknas leda till en sådan reduktion av fårbesättningarna, som enligt riksdagsbeslutet år 1945 borde förhindras, anse vi fullgoda skäl föreligga för att riksdagen hos Kungl. Maj:t påkallar åtgärder i prisreglerande syfte jämväl i fråga om ull.

Med anledning av vad här ovan anförts hemställa vi,

att riksdagen ville besluta att hos Kungl. Maj:t påkalla åtgärder för prisreglering å svensk ull under budgetåret 1946/47.

Stockholm den 22 maj 1946.

Einar Hægglom.

Märta Boman.

Per Jonsson

i Malmgrava.

C. Oscar Nolin.

Ragnar Sveningsson.

Gust. Nilsson

i Göingegården.

Ernst V. Staxäng.

Arvid Karlsson

i Granebo.

Bilaga.

Den svenska fårstammen den 1 juni 1944.

Får på gårdar av storlek:

Län	Får på gårdar av storlek:				Summa
	under 0,25 har	0,26—2 har	2,01—20 har	över 20 har	
Stockholms	663	393	6 043	11 278	18 377
Uppsala	90	153	5 223	6 986	12 542
Södermanlands	76	60	2 120	7 448	9 704
Östergötlands	593	363	9 302	11 250	21 508
Jönköpings	122	794	18 786	2 607	22 309
Kronobergs	163	879	14 502	1 768	17 312
Kalmar	382	859	25 548	13 054	39 443
Gotlands	311	1 144	18 891	13 391	38 421
Blekinge	281	698	5 879	2 930	9 788
Kristianstads	147	469	12 243	9 152	22 011
Malmöhus	227	388	6 755	11 000	18 370
Hallands	146	718	12 194	4 972	18 030
Göteborgs och Bohus	662	1 902	11 696	1 951	16 211
Älvsborgs	116	1 369	18 337	5 555	25 377
Skaraborgs	180	316	11 496	9 951	21 943
Värmlands	208	4 460	18 829	4 542	28 039
Örebro	127	306	2 829	3 021	6 283
Västmanlands	61	117	2 221	3 789	6 088
Kopparbergs	554	2 976	13 855	2 144	19 529
Gävleborgs	79	848	23 192	2 377	26 446
Västernorrlands	182	3 047	29 099	801	33 129
Jämtlands	81	3 254	24 566	888	28 789
Västerbottens	385	8 589	46 519	312	55 805
Norrhottens	806	10 025	29 733	378	40 942
Hela riket	6 642 (1,2 0/0)	44 127 (8 0/0)	369 888 (67 0/0)	131 545 (23,8 0/0)	553 705